

HRVATSKI ZAKONI

XXXII

ZAKON
O
KOMASACIJI

BRUZARA I. V. BERTHOLD (ET. FUGLI) ZAGREB.

Dr. Ivo Krbeč
Dr. Komercijalni savjetnik
Zagreb.

ZAKON OD 22. LIPNJA 1902.

Ured: Zagreb, Memička 37.

KOMASACIJI ZEMLJIŠTA

I

PROVEDBENA NAREDBA

K ISTOMU ZAKONU OD 8. SRPNJA 1902. BR. 54.353
SA SVIM OBRAZCIMA.

ZAJEDNO S GRADJOM UREDIO I VLASTITIM TUMAČENJEM POPRATIO

FRANJO HALADI,

TAJNIK KR. HRV.-SLAV.-DALM. ZEMALJSKE VLADE.

TISAK I NAKLADA KNJIŽARE L. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH), ZAGREB
ILICA BR. 30.

PREDGOVOR.

Odmah iza što je zakon od 26. svibnja 1891. stupio bio u kriepost, pokazali su se razni nedostatci te razne praznine, koji su u praktičnoj provedbi uporabu zakona otegoćivali, pak već od prvog početka iziskivahu izmienu.

Iz gradje, koju ovim izdanjem komasacijonog zakona od 22. lipnja 1902. saobćujem, razabrati će se, koje faze je isti prošao, dok je zakonom postao.

Naročito je vrlo instruktivna »sadorska razprava«, koja će čitaocce potanko uputiti o pojedinim u zakon novo — preko vladine osnove — preuzetim ustanovama bud inicijativom same kr, zemaljske vlade, bud sadorskoga odbora ad hoc ili pojedinih članova sabora, koji su bez razlike stranaka kod stvaranja toga zakona živo sudjelovali.

Da će saobćenje provedbene naredbe od 8. srpnja 1902. zajedno sa svim obrazcima ovoj knjizi praktičnu porabu povisiti, scienim, da mi ne treba još na poseb obrazlagati.

Štampanje svih »Obrazaca«, naročito tabelarni slog istih, bilo je s većim troškom po zaslužnu našu nakladnu knjižaru skopčano, ali se tomu nije moglo izbjegnuti, ako se je htjelo — osobito tehničkim vještacima dati na ruke knjigu, iz koje će moći razabrati podpun tečaj radnja, koje prigodom komasacije svladati moraju.

Da nije provedbena naredba tako reći službeni tumač komasacijonog zakona, bio bi pojedinim paragrafima

morao bio pridodati mnoga tumačenja. Ovako mi je posao znatno olakšan bio jednostavnom uputom na dotično razjašnjenje, koje sadržaje provedbena naredba. Što sam preko toga napisao, opaziti će čitaoc.

Pošto su ustanove zakona u uzkom savezu s propisima provedbene naredbe, obratio sam posebnu pomnju na to, da iste savezno i pregledno u jednu celinu svrstam. Time će olakšano biti proučavanje i zakona samoga i provedbene naredbe, a na poseb će se time okoristiti moći praktični radnici na polju komasacijom, kada budu komasacije izvajali.

Diobu (razgodbu) nekretnina zemljišnih zajednica treba provesti prema propisima zakona od 25. travnja 1894. o uređenju zemljišnih zajednica uz shodnu uporabu novoga zakona o komasaciji zemljišta.

Za praksu bilo je od priekre potrebe, da se ti propisi svrstaju u jednu celinu. Taj dosta mučan posao zahtjeva ne samo truda, već i dobrog poznavanja obiju gore spomenutih agrarnih naših zakona.

Posto je novim komas. zakonom i sudbenim urednikom a i gruntovnom osoblju namijenjena kod komasacije važna zadaća, to će i potonjim ovo izdanje poslužiti, isto kao i svim gospodarom našim, koji žele svoje posjedovne odnošaje putem komasacije urediti, a dobro će doći i odvjetnikom, jer je komasacijom zakonom za komas. objekte promijenjena nadležnost u vlastničkim, posjedovnim i uporabnim parnicama.

Nastojao sam ovim izdanjem, da stavljenu si zadaću što bolje riešim. Jesam li uspjeo, pokoristiti će moj rad mnogim, koji su pozvani, da se agrarnim operacijama bave.

Kako je to prvo djelo o novom komasacijom zakonu, možda će se pokazati tečajem provedbe zakona, da su gdjekoja moja izvadjanja nedostatna, a i neispravna. Obvezati će me stoga svatko, tko me, pobudjen interesom za stvar, na to upozorio bude, te mi predloži obrazložene promjene, na koje ću se rado kod eventualnog drugog izdanja obazrieti.

Obsežno a becedno kazalo, pridodano na kraju ove knjige, poslužiti će boljoj uporabi djela ; jer će se tražena mjesta — nadam se — što brže pronaći moći.

Na ovom mjestu izjaviti mi je najsmjerniju zahvalnost vis. kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, koja mi je dobrohotno dozvolila, da kod izradbe ovog mog djela upotrebiti mogu uredovne spise, koji su mi naročito kod tumačenja nekih mjesta od velike hasni bili.

Konačno neka bude izražena najtoplija zahvalnost prizatom stučnjaku u agrarno-pravnim pitanjima presvietlomu gosp. kr. banskomu savjetniku dru Ivi Malinu, koji mi je u ovom poslu osobitom pripravnošću svojim prokušanim savjetom na ruku išao.

U Zagrebu na dan sv. Simuna 1902.

Franjo Haladi,

SADRŽAJ.

	Strana.
I. Preobstojavši propisi o urbarskoj komasaciji	1—8
II. Naredba kr. zemaljskoga komasacijonoga povjerenstva u Zagrebu od 24. kolovoza 1899. ur. 15, izdana glede pitanja o potrebi revizije zakona od 26. svibnja 1891.	9—13
III. Mnjenja o potrebi revizije zakona od 26. svibnja 1891.	13—29
IV. Zapisnik o razpravi anketnog povjerenstva	29—46
V. Obrazloženje kr. zemaljske vlade k osnovi zakona o komasaciji zemljišta	47—60
VI. Izvješće saborskoga odbora ad hoc od 9. veljače 1902. o osnovi zakona o komasaciji zemljišta	61
VII. Razprava sabora o osnovi zakona o komasaciji zemljišta	61—258
VIII. Zakon od 22. lipnja 1902. o komasaciji zemljišta	259—310
I. dio: Obćenite ustanove §§. 1.—19.	259—273
II. dio: Oblasti §§ 20.—25.	273—278
III. dio: Postupak:	278—310
a) Obćenite ustanove §§. 26.—29.	278—286
b) Razprava §§ 30.—57.	286—302
c) Presuda §. 58	301
d) Troškovi §§ 59—64.	302—304
e) Pravni lijek §§ 65.—68.	304—306
f) Ovrha §§. 69.—74.	306—308
g) Prelazne i konačne ustanove §§. 75.—78.	308—310
h) Provedba zakona §. 79.	310
IX. Dioba (razgodba) nekretnina zemljištnih zajednica	311—323

- X. Naredba bana od 8. srpnja 1902. br. 54.353., kojom se ustanovljuje dan, kad zakon od 22. lipnja 1902. o komasaciji zemljišta stupa u kriepest i izdaje provedbeni naputak k istom zakonu (Sbornika komad IX. br. 44. g. 1902.). 324—408
- XI. Naredba kr. zemaljskoga komasacionoga povjerenstva u Zagrebu od 15. listopada 1902. broj 31 (zem. kom. povjer.), izdana svim županijskim komasacionim povjerenstvima o službovnom saobraćaju kr. nadzornika tehničkih komasacionih radnja s drugim oblastima i organima, poslujućim kod provedbe komasacije zemljišta 409—411
- XII. Obrazci k provedbenoj naredbi od 8. srpnja 1902. br. 54.353. 413—510
- XIII. Abecedno kazalo 507—524
-

I.

Preobstojavši propisi o urbarskoj komasaciji.

Prije zakona od 26. svibnja 1891. o komasaciji zemljišta (sbor. br. 40: 1891.) postojali su u nas propisi samo za urbarsku komasaciju.

Radi poznavanja tih propisa i jer su isti nedvojbeno djelovali kod stvaranja zakona od 26. svibnja 1891., a i na ustanove sada u krieposti stojećega zakona od 22. lipnja 1902. saobćujemo na ovom mjestu u izvadku preobstojavše propise o urbarskoj komasaciji.

1. Urbarski zakon od godine 1836. čl. VI.

§ 3. Buduć da se podložniku, koliko mjestne prilike dopuštaju, ima dati dosta paše, za to se određuje, da se ukinu tužbe, koje obično nastaju radi uzkraćivanja ili nerazmjerne porabe, pak i za podizanje narodne obrtnosti, da se ima, gdje god to dopušta položaj, — ako to zaište vlaselin ili koji od suvlastnika, ili napokon većina seljaka, imajućih urbarska selišta, odieliti urbarska paša od vlasteoske, a to uz sudjelovanje odbora, odaslanoga po velikoj skupštini, dobrovoljnom pogodbom, koju će pregledati sudbeni stol, i u pogledu koje ostaje netaknuto pravo vrhovnoga nadzora njegov. kralj. veličanstvu po namjest. vieću; ako pak pogodba nebi pošla za rukom, ima se to odieljenje izvesti urbarskom parnicom i to prema okolnostima, obaviv prije komasaciju svega kolikoga zemljišta.

. ako bi većina seljaka zaželjela, koliko bude moguće i s gospodarskih zazloga koristno, neka se

svakomu seljaku sva njegova zemljišta zajedno s pripadajućim njemu dielom pašnjaka, odiele u jednom skupu, ili ako se to ne bude moglo radi mjestnih prilika, barem na poteze.

2. Članak X. od god. 1836. sadržaje u §-u 6. sličnu gornjoj ustanovu.

3. Carski patenat od 17. svibnja 1857. (drž. zak. l. kom. XXII. br. 98 g. 1857.).

§. 13. . . . bit će strankam i u buduće prosto zaiskati ju (komasaciju) u urbarskih sudova, koji postavljeni budu u smislu patenta ovoga. Nego odredjuje se za to rok od jedne godine dana U svih onih obćinah, gdje uz taj rok budi zemaljska gospoština, budi većina podložnika zaište komasaciju, imat će se ista obaviti takodjer što najbrže i u isto doba, kad se odciepljivao bude pašnjak i uređivala budu uživanja šumska.

Gdje ni zemaljska gospoština ni većina podložnika uz pomenuti rok ne zaište komasacije, moći će se ista kašnje činiti samo onda, ako ju u suglasju zahtjevaju obje stranke (Ovaj rok produljen je do konca prosinca 1860. minist. naredbom od 26. prosinca 1859.).

§. 22. U slučajevih, gdje se radi o tom, da se obavi komasacija, ima djelujući zemljomjer razrediti (t. j. klasificirati) i odsjeke zemljištne (Gelände), i to prizvavši u tu svrhu sposobnih i nepristranih muževa, imenovanih u jednakom broju po prijašnjoj gospoštini i po bivših podložnicih ili pako po samom uredu, ako se t. j. oni u izboru nebi složiti mogli; zatim ima isti zemljomjer sačiniti novu osnovu o regulaciji, a i krajobraz, koji će pokazivati diobu hatara onako, kao što ju bude osnovao.

§. 23. U obziru novoga uredjenja iliti regulacije katarata treba nada sve da pravilom bude porazumljenje dionika svihkolikih, imajući pri tom obzir na ustanove,

sadržane u predjašnjem odsieku patenta ovoga. Ako sporazumljenje, oko kojega imade izaslano povjerenstvo svaga nastojati, ne podje sa rukom, tad valja pred očima imati, da se u slučaju, ako pretežni razlozi gospodarstveni ne iziskuju iznimaka, imadu sadanjim posjednikom ostaviti, i u dielove njihove uračunati:

a) sva zemljita u mjestu i sva ona, koja me djaše sa mjestom, ali se posebno upotrebljuju;

b) vinogradi i voćnjaci, koji su izvan mjesta;

c) zemljišta izvanjska, s kojima je osim običnoga upotiebljivanja gospodarstvenoga, skopčano još i izvršivanje prava kojega povlastnoga ili pogodbenoga, koje je za sada još u krieposti;

d) sgrade, nalazeće se izvan mjesta, ako oni, koji bi ili te sgrade ili zemljišta, na kojih se nalaze, imali preuzeti, neće da uzmu na se troškova gradjenja ili premještenja ili ako troškova ovih ne namire oni, koji su za komasaciju umolili; — groblja i zemljišta, na kojih stoje crkve, ili koja u pogledu vojničkom imadu ostati u sadanjem svojem upotiebljivanju, ne mogu se uzeti pod komasaciju.

§. 24. . . . Napokon valja pomoću nepristranih i zapriseženih cienaca izviditi . . . vriednost onih sgrada i onih popravaka, što uslied nove osnove o regulaciji imadu preći na druge posjednike, kojim će se sve ovo u račun staviti.

§. 25. Ako poradi kojega diela od hatara toga postoji sa susjednimi mjesti kakova razpra o medjaših. imat će sud urbarski prije, nego što će začeti mjerenje. pokušati, da razpru utazi nagodom; ako li ne podje za rukom, imati će sud, izostavivši mjesta preporna, učiniti svoje naredbe samo glede dielova neprepornih, a na krajobrazu topografičnom pobilježiti će i mjesta preporna.

Ako tekuća raspra o medjaših bude kašnje riešena, biti će dionikom sačuvano pravo zahtjevati, da se regulacija. obavi i glede mjesta, koja su od prije pod parnicom bila.

- Zahtjev** — za komasaciju, tko je ovlašten staviti P. N. §. 2., — stavlja se pismeno i ustmeno u zapisnik Z. §§. 26., 29., obrazac molbe 1.
- Zajednica zemljištna** — vidi zemljištna zajednica, turopoljska plem. občina.
- Zajednički glasovatelj** — Z. §. 2., P. N. §. 5.
- Zakup** — komasiranog zemljišta Z. §. 12., P. N. §§. 26., 31., — objekat osniva se kao posebna gruntovna stvarnost P. N. §. 87.
- Zamjena pojedinih čestica između dva ili više vlasnika**, sporazumno ili prisilno kod enklava ili usjeka Z. §. 19.; — vidi posebna komasacija.
- Zapisnik** — kako valja spisati Z. §. 30., o razpravi P. N. §. 5.; — predajni P. N. §. 34.; o procjeni P. N. §. 60.; — u, uvrštenje neumjestnih tegoba P. N. §. 22; — posebni o svakom prigovoru P. N. §. 24, obrasci 11. i 12.
- Zaporka** — žuo. kom. povjerenstva na kom. osnovu i nacrtu P. N. §§. 27., 34.
- Zemaljsko kom. povjerenstvo** — članovi Z. §. 22.; — imenovanje članova i zamjenika Z. §. 23; — odlučuje većinom glasova Z. §. 24.; — prizivna molba Z. §. 65.; — imade nadzornu vrhovnu vlast Z. §. 66.; — potvrđuje pogodbu učestnika s tehu. vještakom Z. §. 44. i P. N. §. 17.; — dozvoljuje privremenu predaju Z. §. 72. i P. N. 35.; — dokida komas. osnovu Z. §. 68.; — dozvoljava komasaciju po Z. §. 1. al. poslj.; — daje privolu za komasaciju po Z. sl. b) §. 1. si. c); — čl. novii istog — septemviri i ban — jesu prizivno sudište za sporove po Z. §. 25.; brine se za odluku glede promjene medje poreznih občina. P. N. §. 51. toč. 8; sasluša tehu. nadzornika prije meritornog rješenja priziva P. N. §. 27.; — dostavlja neposredno na očitovanje tehu. nadzorniku spise, vidi odsjek XI. ove knjige.
- Zemljištna zajednice** — glas računa se u prilog komasacije Z. §. 2.; uredjenje usurpacija P. N. §. 19. toč. 17.; — posjeda omedješenje P. N. §. 58. toč. 8.; — dioba (razgodba) nekretnina odsjek IX. ove knjige i P. N. §. 102. Vidi i turopoljska plem. občina.
- Zemljištnik katastralni** Z. §. 69., P. N. §. 99.
- Željeznica** — novih gradnja P. N. §. 19. toč. 4.; — popis P. N. §. 95.
- Žena** — može biti punomoćnik muža u komas. razpravi Z. §. 34.
- Žriebom** — neka se novi posjed ne opredjeljuje P. N. §. 83.
- Županijska skupština** — stavlja predlog za poveljenje komasacije radi svrsi shodne provedbe veće kulturne radnje Z. §. 1. al. posljednja. P. N. §§. 3., 9. toč. 7.